

De impact van de sancties tegen Rusland op Nederlandse financiële instellingen

Op 24 februari 2022 werd de wereld opgeschrikt door de Russische invasie in Oekraïne. Door de EU werden daaraan voorafgaand sancties ingezet. Wat is de impact van deze sancties op Nederlandse financiële instellingen?

Door Joyce Kerkvliet

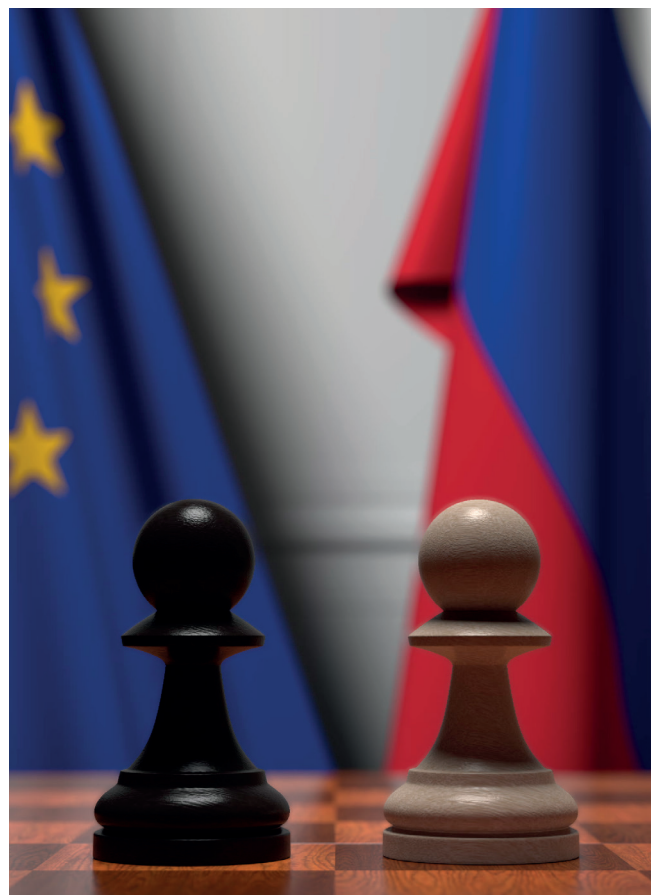
De EU gebruikt sancties om te bewerkstelligen dat Rusland stopt met acties die de territoriale integriteit, soevereiniteit en onafhankelijkheid van Oekraïne ondermijnen of bedreigen. In tegenstelling tot wat men naar gewoon spraakgebruik zou denken, zijn sancties geen straffen. Het betreft verboden en geboden gericht op partijen die vanuit de EU (en dus ook vanuit Nederland) opereren. Financiële instellingen doen er goed aan om de gevolgen van deze sancties na te gaan. Deze bijdrage biedt daarvoor een aantal praktische tips.

Internationale sanctieregelingen

De EU-sancties vallen uiteen in vier categorieën: wapenembargo's, reisbeperkingen, bevrozing van tegoeden (asset freezes, ook

wel financiële sancties genoemd) en overige economische maatregelen, zoals beperkingen op invoer en uitvoer (ook wel handels-sancties genoemd).

De EU-sancties zijn een aanvulling op de sinds 2014 bestaande sancties als reactie op Ruslands illegale inlijving van de Krim. De nieuwe, zwaardere sancties tegen Rusland, waaronder een verbod om bepaalde diensten te verlenen, richten zich onder meer op de financiële sector. Daarnaast is een aantal Russische banken afgesloten van SWIFT. Ook zijn Russische parlementariërs, politici en invloedrijke personen die de kring rond president Poetin vormen, waaronder superrijke oligarchen, toegevoegd aan de lijst van personen waarmee (direct of indirect) geen zaken mag worden gedaan.

Joyce Kerkvliet

Counsel, Orange Clover

Ten slotte zijn tegoeden bevroren van president Poetin zelf en van andere hooggeplaatste personen.

Na 24 februari volgden wijzigingen in de sancties en in de bijbehorende sanctielijsten met personen elkaar in een rap tempo op. Om op de hoogte te blijven van de actuele stand van zaken, kunt u zich abonneren op de Sanctie Alert van De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

Hoe worden internationale sancties in Nederland wettelijk geregeld?

Nederland voert de direct werkende EU-sancties uit op basis van de Sanctiewet 1977 (de Sanctiewet). De Sanctiewet bepaalt dat ter voldoening van verdragen bij algemene maatregel van bestuur, regels kunnen wor-

den vastgesteld met betrekking tot onder andere het goederen-, diensten- en financieel verkeer. Een Europese verordening, zoals die waarbij de huidige sancties zijn ingesteld, is direct van toepassing op alle personen en entiteiten in de EU (en dus ook in Nederland).

De financiële sancties (het meest relevant voor de financiële sector) worden gehandhaafd door DNB en AFM. Daarnaast houdt de Douane zich bezig met toezicht en handhaving van handelssancties door middel van controle van in- en uitvoer. Het Openbaar Ministerie (Functioneel Parket) treedt op in het kader van strafrechtelijke handhaving van de Sanctiewet. Overtredingen van de Sanctiewet zijn economische delicten op grond van de Wet Economische Delicten (WED). Indien bestraffing met de hoogste boetecategorie (€ 820.000) niet passend wordt geacht, kan voor een rechtspersoon een maximale boete per delict van ten hoogste 10% van de jaaromzet van de rechtspersoon in het voorafgaande boekjaar worden opgelegd. Dit geldt zowel voor overtredingen in Nederland als voor overtredingen door een Nederlandse rechtspersoon in het buitenland. Financiële instellingen kunnen daarnaast een bestuurlijke boete opgelegd krijgen indien wordt vastgesteld dat zij de voorschriften omtrent de administratieve organisatie en interne controle op de naleving van de Sanctiewet niet naleven. Die boete bedraagt ten hoogste € 4 miljoen per overtreding, of, indien dat meer is, ten hoogste twee keer het bedrag van het voordeel dat de overtreder door de overtreding heeft verkregen.

‘De sancties tegen Rusland dwingen financiële instellingen tot een verhoogde aandacht bij het zakendoen met Rusland.’

Praktische tips voor het zakendoen met Rusland

De sancties tegen Rusland dwingen financiële instellingen tot een verhoogde aandacht bij het zakendoen met Rusland en ook DNB en AFM hebben deze verwachting expliciet uitgesproken op hun website. Een aantal praktische tips:

- **Beoordeel de exposure van de business**

Wat is niet meer toegestaan? Zijn sancties van toepassing op cliënten, de wederpartij bij een financiële transactie of product, of op de financiële diensten die worden verleend. Zo ja, pas dan de geboden en verboden direct toe: bevries de tegoeden en/of economische middelen, voorkom dat de tegoeden en/of economische middelen direct of indirect ter beschikking worden gesteld en voorkom dat de verboden financiële diensten worden verleend.

- **Beoordeel de effectiviteit van screening tools en klantaannameprocedures**

Besteed daarbij bijzon-

dere aandacht aan wederpartijen met complexe eigendoms- en zeggenschapsstructuren (de kwestie van Ultimate Beneficial Owners, UBO's). Zo kunnen niet-gesancioneerde partijen onder omstandigheden onder zeggenschap staan van gesancioneerde partijen en daarmee ook als gesancioneerd worden aangemerkt. Van zeggenschap kan onder andere sprake zijn indien een gesancioneerde partij kan beschikken over de meerderheid van het vermogen van een vennootschap. Ga voor alle betrokkenen na of zij voorkomen op de sanctielijsten. Dat kan onder meer via de EU Sanctions Map, de website van de Rijksoverheid, en/of het gebruik van (commerciële) databases zoals van de Europese Commissie.

- **Verscherp de interne compliance**

Een mogelijke ‘hit’ moet gemeld worden aan DNB en/of AFM. Ga ook na of de ‘hit’ kan worden aangemerkt als ongebruikelijke transactie in de zin van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Zo ja, meld deze transactie dan ook onverwijld bij de FIU-Nederland. In bepaalde gevallen kan een ‘hit’ ook een incident zijn in de zin van artikel 1 Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen. Ga na of dit het geval is. Zo ja, meld de ‘hit’ dan ook als incident bij de AFM.

- **Bestuurders moeten de juiste ‘tone from the top’ aanslaan**

Het is belangrijk dat intern de regels worden

nageleefd, ook al zou dat verlies van omzet kunnen betekenen. De risico's op handhaving en bestraffing zijn zeer groot en er moet ook aan reputatierisico's worden gedacht.

- **Is de cyber security op orde?**

Hoewel het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) heeft aangegeven dat er tot nu toe geen concrete aanwijzingen zijn dat digitale aanvallen impact hebben op Nederland, sluit het eventuele gevolgen en aanvallen in Nederland niet uit. Zorg dat uw digitale weerbaarheid op orde is. Het NCSC heeft hiervoor een aantal basismaatregelen voorgeschreven. Het valt immers niet uit te sluiten dat Rusland tot vergelding zal overgaan via cyberaanvallen op het Westen.

Uiteraard is dit lijstje met tips niet uitputtend, maar een goede start! ■

IN HET KORT

Door de EU zijn sancties ingesteld in verband met de Russische invasie in Oekraïne.

De sancties richten zich tot partijen die vanuit de EU zakendoen met Rusland. Het niet naleven van de sancties kan tot serieuze boetes leiden.

Financiële instellingen doen er verstandig aan zich te vergewissen van de sancties als zij zakendoen met Russische cliënten of wederpartijen.

Mogelijk leidt dit ook tot het aanscherpen van de klantaannameprocedures en interne compliance.